

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą dėl Europos kultūrų dialogo metų (2008 m.)

COM(2005) 467 final — 2005/0203 (COD)

(2006/C 185/09)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2005 m. lapkričio 16 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą dėl Europos kultūrų dialogo metų (2008 m.)

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. kovo 20 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Agnes Cser.

426-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. balandžio 20–21 d. (balandžio 20 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 79 nariams balsavus už, 39 - prieš ir 10 susilaikius.

1. Svarbiausios Komisijos dokumento nuostatos

Komisijos pateikto pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą (COM(2005) 467 final) tikslas — 2008 m. paskelbti „Europos kultūrų dialogo metais“.

Šis pasiūlymas yra Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos pasiūlytos strategijos dalis, kuria, paskelbiant Europos metus, prisidedama prie Europos pilietiškumo kūrimo siekiant įgyvendinti pagrindinius bendrus strateginius tikslus, Bendrijos lygiu pripažįstant ir įtvirtinant žmogaus teises, skatinant nacionalinį, regioninį ir vietinį bendradarbiavimą.

Kultūrų dialogą reikėtų vertinti kaip priemonę, galinčią padėti įgyvendinti daugelį ES svarbių strateginių tikslų. Dialogas skatinamas ne vien tik bendradarbiaujant nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu visoje Europos Sąjungoje, bet taip pat vykdant Europos kaimynystės politiką, tarp skirtingų socialinių, ekonominių ir profesinių grupių, o taip pat tarp piliečių.

1.1 Bendrieji pasiūlymo tikslai

Šis pasiūlymas turi tokius bendruosius tikslus:

- Skatinti kultūrų dialogą, kuris Europos Sąjungos piliečiams ir visiems joje nuolatos ar laikinai gyvenantiems asmenims suteiktų galimybę įgyti žinių, kvalifikacijų bei įgūdžių, kurie jiems leistų prisitaikyti prie atviresnės, tačiau kartu sudėtingesnės aplinkos bei įveikti kylančius sunkumus, kad ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje būtų galima pasinaudoti įvairialypės ir aktyvios visuomenės teikiamomis galimybėmis.
- Taip pat būtina atkreipti Europos piliečių ir visų Europos Sąjungoje gyvenančių asmenų dėmesį į būtinybę kurti aktyvų ir atvirą pasauliui Europos pilietiškumą, grindžiamą

kultūrų įvairove bei Europos Sąjungos bendromis vertybėmis — žmogaus orumu, laisve, lygybe, nediskriminavimu, solidarumu, demokratijos ir teisinės valstybės principais bei pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises.

1.2 Konkretūs pasiūlymo tikslai

Konkretūs pasiūlymo dėl Kultūrų dialogo metų tikslai yra šie:

- padidinti kultūrinį dialogą skatinančių Bendrijos programų ir priemonių viešumą;
- atskleisti skirtingo paveldo reikšmę mūsų gyvenimo būdui; Europos piliečius ir kitus Europos Sąjungos gyventojus, ypač jaunimą, informuoti apie būtinybę ieškoti būdų, kaip per kultūrų dialogą įtvirtinti aktyvų ir atvirą pasauliui Europos pilietiškumą, grindžiamą kultūrų įvairove Europos Sąjungos bendromis vertybėmis;
- remti naujoves ir horizontalios bei tarpšakinės dimensijos taikymą iniciatyvoms, skatinančioms kultūrų dialogą, ypač tarp jaunų žmonių.

2. Bendrosios pastabos

2.1 Komitetas palankiai vertina tai, kad sprendime priimti pasiūlymą sąvoka „aktyvus Europos pilietiškumas“ taikoma ne tik Europos Sąjungos piliečiams, kaip apibrėžta Europos bendrijos steigimo sutarties 17 straipsnyje, bet ir visiems Europos Sąjungoje nuolatos ar laikinai gyvenantiems asmenims.

2.2 Komitetas džiaugiasi, kad pasiūlyme priimti sprendimą siekiama per kultūrų dialogą stiprinti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis.

2.3 Komitetas pritaria, kad kultūrų dialogas būtų vertinamas kaip bendradarbiavimo priemonė, galinti, kuriant partnerystės ryšius, įtvirtinti stabilumą ir demokratiją Europos Sąjungoje ir už jos ribų.

2.4 Komitetas teigiamai vertina, kad pasiūlyme priimti sprendimą skatinamas ir net stiprinamas veiksmų ir programų, skirtų įgyvendinti bendras Europos institucijų strategijas, suderinamumas ir koordinavimas. Iš tiesų, dėl kultūrinių skirtumų Bendrijos, nacionalinių, regionų ir vietos įvairių institucijų veikla ir bendradarbiavimas yra nevieningi, nesuderinti ir skirtingi, todėl negalima tikėtis efektyvumo ir teigiamų rezultatų. Jei iš tiesų vyktų nuolatinis kultūrų dialogas, leidžiantis pabrėžti jų savitumą, tai pagerėtų įvairių Bendrijos institucijų veikla, efektyvumas ir darbai nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu.

2.5 Komitetas džiaugiasi, kad, vystantis švietimui, naujovėms, užtikrinant lygias galimybes, skatinant kultūrų dialogą Bendrijos lygiu ir jį koordinuojant valstybėse narėse, Europos kultūrinis paveldas gali būti ne tik suvokiamas, bet taip pat naudingas ir suteikiantis patirties kiekvienam piliečiui.

2.6 Komitetas sutinka, kad Kultūrų dialogo metais valstybių narių bendradarbiavimas padės įgyvendinti Bendrijos tikslus, ir todėl pritaria, kad 2008 m. būtų paskelbti „Europos kultūrų dialogo metais“.

2.7 EESRK siūlo, kad Europos kultūrų dialogo metais skirtumams, nelygybei, prieštaravimams ir konfliktams, kurie, atrodo, kyla daugiau dėl ekonominių, socialinių, aplinkos bei politinių problemų, nebūtų suteikiamas etninis ar kultūrinis atspalvis, bet, priešingai, kad susipažinimas su kultūriniais skirtumais bei jų pripažinimas ir kultūrų dialogas taptų priemonėmis, galinčiomis padėti išsiaiškinti tokių konfliktų priežastis ir jų išvengti.

2.8 Todėl vadovaudamasis savo nuomonėmis ir papildomomis nuomonėmis dėl socialinio kultūros aspekto, „EESRK pasisako [...], kad Europos Sąjunga virstų forumu, kuris mąstyty ir diskutuotų apie kultūros politiką kiekvienoje valstybėje narėje, kad ES būtų palanki erdvė naujiems kultūriniais pamąstymams apie kultūrą. Rengiamasis kultūrų dialogo metams (2008 m.) turėtų būti proga Komisijai pateikti labai išsamią ataskaitą apie tikrą šio dialogo mastą, besitęsiančias ar sutinkamas naujas kliūtis, naujas prielaidas, kurios galėtų būti suformuluotos siekiant realiai vystyti dialogą. EESRK pasirengęs padėti rengti tokią ataskaitą, ypač socialinio kultūros aspekto klausimais [...]“.⁽¹⁾

⁽¹⁾ EESRK nuomonė *Socialinis kultūros aspektas*, 2006 3 15, pranešėjas Le Scornet (SOC/191).

3. Išsamios pastabos

3.1 EESRK, būdama Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos patariamoji institucija, užmezgė ypatingus ryšius tarp Europos kultūrų. Komiteto nariai yra tikri europiečiai, kadangi gerbia įvairių socialinių partnerių vertybes ir kultūras ir į jas tinkamai atsižvelgia rengdami nuomones, priimdami Europos piliečiams palankius suderintus sprendimus.⁽²⁾

3.2 Aktyviai bendradarbiaudami ir imdamiesi veiksmų Bendrijos, o taip pat nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu, EESRK nariai atstovauja kultūrų dialogui pilietinėje visuomenėje, jį skatina ir kuria.

3.3 EESRK atkreipia Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dėmesį, kad Bendrijos dokumente nėra aiškiai paminėta pagarba trečiųjų šalių kultūrai ir kultūriniam skirtumams, kadangi Komisijos pasiūlyme apibrėžiant tikslus remiamasi Sutarties 151 straipsniu (valstybių narių abipusės pagarbos įsipareigojimas). Nors Europos Sąjunga neturėtų kištis priimdama teisės aktus, Europos Komisija ir kitos institucijos turėtų raginti valstybes nares skatinti pagarbą skirtingoms kultūroms ir padėti vystyti taikų tokių kultūrų dialogą.

3.4 Deja, mūsų laikmečiu vis didėja įtampa, kylanti dėl skirtingų kultūrų ir religijų konfliktų, todėl reikia į Sutartį įtraukti nuostatas dėl abipusės pagarbos skirtingoms kultūroms. Tokie konfliktai ir įtampa skatina Europos Sąjungą užsibrėžti tikslą siekti abipusės skirtingų kultūrų pagarbos. Šiuo „europinio sąmoningumo krizės“ ir kultūrų konflikto laikotarpiu Europos kultūrinių vertybių skleidimas gali būti vertinamas kaip optimizmo ir tikėjimo Europos Sąjungos ateitimi ženklas. Todėl Europos Sąjunga privalo įsipareigoti vystyti kultūrų ir religijų dialogą su kitomis tautomis, visų pirma skleisdama informaciją apie kultūrinį turizmą.⁽³⁾

3.5 Kultūrų dialogas visų pirma turi remtis pagarbos kitoms kultūroms, Europos Sąjungoje gyvenančių piliečių papročiams ir tradicijoms skatinimu.

⁽²⁾ Dr Anne-Marie Sigmund, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkės, darbo programa 2004/2006 m. kadencijai ir Metinė Dr Anne-Marie Sigmund, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkės, darbo programos 2004/2006 m. kadencijai apžvalga.

⁽³⁾ 2006 m. kovo 15 d. EESRK jau patvirtinta pozicija nuomonėje savo iniciatyva dėl „Turizmo ir kultūros – dviejų ekonomikos augimo veiksmų“ (pranešėjas P.Pesci)

3.6 Augantis ES piliečių mobilumas ir vis didėjantis migracijos darbuotojų, su kuriais kartu dažnai vyksta jų šeimos ir giminės, skaičius verčia susimąstyti apie tikslingus veiksmus, kuriais būtų siekiama skatinti pagarbą besiskiriančioms nuo Europos kultūroms ir tradicijoms: šią užduotį, atlikdamos savo koordinavimo funkcijas, turėtų įvykdyti Europos institucijos ir valstybės narės.

3.7 Remdamasis minėtais UNESCO dokumentais, EESRK siūlo sustiprinti Europos rasizmo ir ksenofobijos stebėsenos centro galias, kad jis taptų koordinuojančia organizacija Bendrijos lygmeniu, kuri, siekiant abipusio skirtingų kultūrų pažinimo ir pagarbos, padėtų integruotis dešimtims milijonų imigruojančių piliečių.

3.8 EESRK apgailestauja, kad tarp priemonių užsibrėžtiems tikslams įgyvendinti pasiūlyme nenumatyta Bendrijos lygiu sukurti žiniasklaidos priemonę — radijo stotį ar televizijos kanalą — kuri transliuotų laidas Europos piliečių kalbomis. Tačiau, priėmusi veiksmų planą dėl komunikacijos ir „D planą (demokratija, dialogas, diskusija)“, Komisija paskelbė baltąją knygą dėl Europos komunikacijos politikos. Šiuose dokumentuose pabrėžiama dialogo su Europos piliečiais svarba. Privacčių (spausdintų ar elektroninių) žiniasklaidos priemonių nepakanka visiems Bendrijos tikslams įgyvendinti.

3.9 Daugelyje savo nuomonių EESRK jau išreiškė susirūpinimą dėl projektų finansavimo, labai naudingos Europos metų iniciatyvos tikslų įgyvendinimo ir suderinto jų tęstinumo ⁽⁴⁾.

Reikėtų atlikti paties šio Europos metų projekto vertinimą, kuris padėtų nuspręsti, kaip paskatinti ir užtikrinti visuomenės susidomėjimą, taip pat pasiekti ir užtikrinti, kad būtų suderinti tvarumui keliami reikalavimai. Iš tiesų, neįmanoma užtikrinti tokių metinių programų įgyvendinimo stebėsenos, kadangi neaišku ar bus finansuojamos kitais metais, todėl pastebimi prieštaravimai įgyvendinant tikslus. Taigi, kyla klausimas, kaip šis sprendimas, apbrėžiantis vienerių metų tikslus, gali užtikrinti visiems piliečiams ir jiems atstovaujančioms institucijoms abipusį kultūrų pažinimą ir pripažinimą.

3.10 Neabejojama, kad Lygių galimybių metų ir Kultūrų dialogo metų tikslai, o taip pat Europos Komisijos komunika-

cijos strategijoje apibrėžtas aktyvus pilietiškumas ir dalyvaujamoji demokratija negali būti įgyvendinti, jei programos bus sudaromos kiekvieniems metams atskirai. Todėl, siekiant įgyvendinti tikslus, kurie turės įtakos ilgesnį laiką, o galbūt ir visą laiką, reikėtų suderinti programas ir lėšų naudojimą.

3.11 EESRK abejoja, ar siūlomas biudžetas leis įgyvendinti prioritetinius tikslus. Didžioji biudžeto dalis skirta veiksmams Bendrijos lygiu remti, todėl pagrįstai kyla abejonės, ar numatytų aštuonių renginių tikrai reikia užsibrėžtiems tikslams pasiekti. Todėl neaišku, ar bus remiamos vietos piliečių iniciatyvos.

3.12 Atsižvelgiant į įvairias kultūrų dialogo formas, EESRK siūlo Komisijai parengti ne tik kiekybinius, bet ir kokybinius rodiklius Europos metų tikslų įgyvendinimui įvertinti. EESRK įsipareigoja bendradarbiauti ir atstovauti pilietinei visuomenei.

3.13 EESRK siūlo, remiantis Kultūrų dialogo metų (2008 m.) renginiais ir veikla, parengti Europos kultūros enciklopediją, kuri būtų vadovėlio apie Europos kultūras pagrindas, o vadovėlis padėtų vystyti Europos pilietiškumą. Geriausias patirties apžvalga ir vadovėlis būtų labai reikalingi padedant integruotis migruojantiems darbuotojams ir jų šeimos nariams.

4. Skirtingų papročių, tradicijų, kultūrų skleidimas

4.1 EESRK pritaria UNESCO visuotinei kultūrinės įvairovės deklaracijai („Pasaulio kultūros turtas — dialogų įvairovė“) ⁽⁵⁾ ir Konvencijos dėl kultūrinės raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo ⁽⁶⁾ tikslams, ypač tikslui „skatinti kultūrų mainus siekiant jų sąveikos, kuri paskatins tiesti tiltus tarp tautų“.

4.2 Vienas pagrindinių Kultūrų dialogo metų tikslų — parodyti, kad įvairiomis meninės raiškos priemonėmis išreikšti žmogaus jausmai yra viena didžiausių Europos kultūrinio paveldo vertybių. Kultūrinių skirtumų supratimas ir pripažinimas yra neatsiejamas nuo kito žmogaus jausmų ir vertybių pažinimo, suvokimo ir priėmimo. Kadangi ši iniciatyva pirmiausia skirta jaunimui, labai svarbu atkreipti dėmesį į sveiką emocinį vystymąsi, todėl privalome remti veiksmus, kurie prisideda prie daugiakultūrio sąmoningumo kūrimo.

⁽⁴⁾ 2006 m. vasario 14 d. EESRK nuomonė dėl Europos žmonių su negalia metų įvertinimo, pranešėja Gunta Anča (OL C 88, 2006 4 11).

⁽⁵⁾ Visuotinė UNESCO deklaracija dėl kultūrinės įvairovės, priimta 31-oje Generalinėje konferencijoje (2001 m. lapkričio 2 d., Paryžius).

⁽⁶⁾ Priimta UNESCO Generalinėje konferencijoje 2005 m. spalio mėn.

4.3 EESRK pritaria pasiūlymui paskelbti kultūrų dialogo dieną, kurios data galėtų sutapti su UNESCO paskelbta Pasauline kultūrų įvairovės diena, t. y. gegužės 21 d. Šios dienos proga Bendrijos institucijos galėtų įsteigti simbolinį apdovanojimą, skirtą švietimo įstaigoms, pilietinės visuomenės organizacijoms už aktyvią veiklą kuriant ir įgyvendinant kultūrų dialogą. Kultūrų dialogo diena galėtų būti skirta iškilmingiems renginiams.

4.4 Skatinant kultūrų dialogą pilietinės visuomenės organizacijų, švietimo įstaigų ir Europos piliečių dalyvavimas yra lemiamas. Todėl EESRK palankiai vertintų apdovanojimo, nors ir simbolinio (laureatai galėtų naudoti Kultūrų dialogo dienos emblemą) įsteigimą. Toks apdovanojimas būtų atlygis Europos piliečiams, pilietinės visuomenės organizacijoms ir švietimo įstaigoms, kurie aktyviai dalyvauja skatinant kultūrų dialogą, ypač rengdami iniciatyvas, kurių tikslas padėti suprasti jaunimui, kad visuomenės narių pagarba įvairioms tradicijoms ir kultūros vertybėms yra labai svarbi ne tik vietos, regionų ir nacionaliniu, bet ir Bendrijos lygiu.

4.5 EESRK pritaria Komisijos ir Europos Parlamento nuomonei, kad kultūrų dialogo skatinimo iniciatyva visų pirma skirta jaunimui. Vis dėlto EESRK norėtų Europos institucijoms priminti, kad reikėtų atsižvelgti ir į vyresnes kartas.

5. Koordinavimas su kitomis programomis

5.1 Siekiant kuo efektyviau įgyvendinti pasiūlyme priimti sprendimą užsibrėžtus tikslus, EESRK atkreipia dėmesį į būtinybę suderinti ir suvienodinti Lygių galimybių metų (2007 m.) ir D plano (demokratija, dialogas, diskusija) tikslus ir priemones.

5.2 Įvairių valstybių narių pradėtos iniciatyvos, skirtos skatinti dialogą tarp kultūrų, yra skirtingos, todėl EESRK mano, kad Europos Sąjungos institucijos turėtų sukurti koordinuojančią įstaigą, kuri būtų atsakinga už kultūrų dialogą skatinančių ir propaguojančių iniciatyvų suderinimą.

5.3 Tarp sėkmingų iniciatyvų reikėtų taip pat paminėti Leonardo programą, kuri skatina profesinį tobulinimąsi Europos mastu ir šioje srityje remia naujas iniciatyvas bei įgyvendinamus tarptautinės partnerystės projektus⁽⁷⁾, Anna Lindh fondą⁽⁸⁾ ir l'EuromedCafé projektą⁽⁹⁾, kurio tikslas skatinti kultūrinį dialogą tarp Viduržemio jūros regiono šalių.

5.4 Atsižvelgiant į ekonomikos globalizaciją, pasiūlymu priimti sprendimą taip pat siekiama skatinti koordinuoti ir suteikti daugiau darnos kultūrų įvairovei ir taip sukurti pridėtinę vertę bei surasti jėgų, būtinų atnaujintos Lisabonos strategijos tikslams pasiekti.

5.5 EESRK norėtų kartu su NVO dalyvauti toliau nurodytoje veikloje:

- siekti, kad kultūrų dialogas nenutrūktų
- bendradarbiauti 2006 m. lapkričio mėn. švenčiant Jungtinių Tautų deklaracijos 25-ąsias metines (joje pasisakoma prieš netoleranciją ir diskriminaciją dėl tikėjimo ir religinių įsitikinimų)
- įvertinti 2008 metų veiklą.

Tuo remdamasis EESRK teikia atitinkamą papildomą pasiūlymą.

2006 m. balandžio 20 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND

⁽⁷⁾ Tarp šiuo metu vykdomų iniciatyvų trečiojoje šalyse galima paminėti: Tshwane University of Technology (Pietų Afrikoje), „West Virginia“ (Jungtinėse Amerikos Valstijose), „GE4 Student Exchange in Engineering“ (Jungtinėse Amerikos Valstijose, Lotynų Amerikoje ir Azijoje) ir kitas.

⁽⁸⁾ Anna Lindh vardo fondas buvo įsteigtas skatinti Europos ir Viduržemio jūros regiono tautų tarpusavio pažinimą ir pagarbą ir yra Barselonos proceso veiksmų plano dalis.

⁽⁹⁾ EuromedCafé yra tinklalapis, sukurtas Fondazione Laboratorio Mediterraneo siekiant atnaujinti ir pagyvinti Europos ir Viduržemio jūros regiono tautų dialogą ir mainus.